

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Unijny plan działania na rzecz zwalczania nielegalnego handlu dziką fauną i florą”

[COM(2016) 87 final]

(2016/C 389/10)

Sprawozdawca: Cillian LOHAN

Dnia 4 marca 2016 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą”

[COM(2016) 87 final].

Sekcja Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię dnia 30 czerwca 2016 r.

Na 518. sesji plenarnej w dniach 13–14 lipca 2016 r. (posiedzenie z dnia 14 lipca 2016 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny przyjął 143 głosami (nikt nie wstrzymał się od głosu) następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Komitet z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie planu działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą i odnotowuje uwzględnienie szeregu kluczowych propozycji zawartych w swej poprzedniej opinii na ten temat.

1.2. Zdaniem EKES-u kluczowe dla zwalczania bezpośrednich i pośrednich skutków nielegalnego handlu dziką fauną i florą jest kompleksowe podejście obejmujące zawiązanie ogólnoswiatowego sojuszu między krajami pochodzenia, tranzytu i rynku końcowego.

1.3. Komitet wskazuje na różne działania priorytetowe dla różnych poziomów łańcucha dostaw w nielegalnym handlu dziką fauną i florą.

— W krajach pochodzenia tych produktów trzeba w pierwszym rzędzie zwiększyć świadomość lokalnych społeczności oraz stworzyć zrównoważone źródła miejsc pracy i dochodów.

— W odniesieniu do przestępczości zorganizowanej, priorytetem jest zarówno wyegzekwowanie stosowania systemu wspólnych, skutecznych, proporcjonalnych i odstraszających kontroli i sankcji, jak i zapewnienie środków umożliwiających prowadzenie kontroli.

— Jeśli chodzi o stronę popytu, zarówno z perspektywy przedsiębiorstw, jak i konsumentów, priorytetem musi być zwiększanie świadomości, identyfikowalność i etykietowanie. Powinno to dotyczyć konkretnie szczebla europejskiego.

— Wymiar sędziowski musi przede wszystkim koncentrować się na egzekwowaniu poprzez ukierunkowane szkolenie sędziów, tak aby zapewnić spójność i proporcjonalność orzeczeń.

1.4. Zdaniem EKES-u trzeba wzmocnić usystematyzowany dialog i współpracę z krajami trzecimi, uwzględniając walkę z nielegalnym handlem dziką fauną i florą wśród warunków wstępnych wszystkich dwustronnych i wielostronnych umów handlowych UE. Wpływ polityki zagranicznej UE ukierunkowanej na zrównoważony rozwój w krajach trzecich należy mierzyć przede wszystkim według kryterium jakości życia oraz alternatywnych zrównoważonych źródeł dochodów i zatrudnienia dla społeczności wiejskich, zgodnie z programem ONZ na rzecz zrównoważonego rozwoju do 2030 r.

1.5. Zgodnie z deklaracją londyńską EKES podkreśla potrzebę wprowadzenia systemów etykietowania i identyfikowalności z myślą o zagwarantowaniu legalnego i zrównoważonego handlu dziką fauną i florą.

1.6. Komitet ubolewa, że we wniosku Komisji zabrakło jakichkolwiek odniesień do stwarzanego przez nielegalny handel dziką fauną i florą zagrożenia dla zdrowia publicznego oraz rodzimych gatunków zwierząt i roślin. Podkreśla, że wspomniane wcześniej systemy etykietowania i identyfikowalności, wraz z odpowiednim mechanizmem kontroli weterynaryjnej i fitosanitarnej, mogą przeciwdziałać występowaniu i rozpowszechnianiu się w skali światowej takich chorób.

1.7. Komitet proponuje, by Komisja zwróciła większą uwagę na wpływ handlu elektronicznego na nielegalny handel dziką fauną i florą oraz wdrożyła konkretne środki rozdzielające legalny i zrównoważony handel od handlu nielegalnego, prowadzonego przy pomocy nieuczciwie wykorzystywanych stron handlu elektronicznego i mediów społecznościowych bądź za pośrednictwem specyficznych, nielegalnych stron w sieci głębokiej.

1.8. EKES podkreśla znaczenie zbliżającej się 17. Konferencji Stron (COP17) CITES i apeluje do Komisji o zajęcie zdecydowanego stanowiska popierającego cele planu działania. EKES wzywa Komisję do poparcia propozycji zamknięcia rynków krajowych na kość słoniową, co stanowiłoby kluczowy wkład w zapobieganie groźbie wyginięcia słońi afrykańskich.

2. Wstęp

2.1. Nielegalny handel dziką fauną i florą nie jest nowym zjawiskiem⁽¹⁾, ale jego skala, charakter i wpływ uległy znaczącym zmianom w ostatnich latach⁽²⁾. Szybki i duży wzrost nielegalnego handlu dziką fauną i florą czynią z tego procederu jedną z najpoważniejszych form przestępczości zorganizowanej, obok handlu ludźmi, narkotykami i bronią, przy czym szacowane obroty wynoszą od 8 do 20 mld EUR rocznie.

2.2. Nielegalny handel dziką fauną i florą stał się jednym z najbardziej lukratywnych rodzajów nielegalnej działalności na świecie w związku z dużym popytem⁽³⁾ i małym ryzykiem (wykrywalność i kary). W porównaniu z innymi rodzajami przestępstw przypisuje się mu mniejszy priorytet i przeznaczają znacznie mniej zasobów na jego zwalczanie. Stosowane sankcje są niespójne i niejednolite, nawet wewnątrz UE, co powoduje, że międzynarodowa przestępczość zorganizowana przenosi się do krajów o niskich sankcjach lub niskiej skuteczności działania właściwych służb.

2.3. Wpływ nielegalnego handlu dziką fauną i florą jest mierzalny oraz widoczny, i to nie tylko z perspektywy ochrony środowiska⁽⁴⁾. Z tego względu utrata różnorodności biologicznej, wylesianie⁽⁵⁾, potencjalne wyginięcie najbardziej znanych gatunków⁽⁶⁾ oraz redukcja zasobów rybnych⁽⁷⁾ to tylko niektóre z konsekwencji jeszcze bardziej niebezpiecznego zjawiska.

⁽¹⁾ Definicja nielegalnego handlu dziką fauną i florą obejmuje wewnętrzny i międzynarodowy nielegalny handel dziką fauną i florą oraz produktami pochodnymi, a także ściśle powiązane przestępstwa, takie jak kłusownictwo.

⁽²⁾ W latach 2007–2013 kłusownictwo nasiliło się na taką skalę, że zniweczyło postęp osiągnięty w poprzednich trzech dziesięcioleciach, zagrażając ochronie różnorodności biologicznej i zrównoważonemu rozwojowi. Na przykład co roku w Afryce zabijanych jest od 20 tys. do 25 tys. słońi w celu pozyskania kości słoniowej, a tylko w latach 2010–2012 zabito aż 100 tys. słońi.

⁽³⁾ Nielegalny handel nasila się wraz z coraz większym popytem na produkty dzikiej fauny i flory, takie jak kość słoniowa, rogi nosorożca czy kości tygrysa, zwłaszcza w niektórych krajach Azji (np. w Chinach i w Wietnamie).

⁽⁴⁾ Wpływ nielegalnego handlu dziką fauną i florą na naturę może być potęgowany przez dodatkowe czynniki, takie jak zglobalizowany konsumpcjonizm, niezrównoważone użytkowanie gruntów, zmiana klimatu, nadmierna eksploatacja roślin leczniczych i intensywna turystyka, w tym o charakterze łowieckim.

⁽⁵⁾ Udział nielegalnie pozyskanego drewna w światowym handlu drewnem wynosi do 30 % i odpowiada za ponad 50 % wylesiania w Afryce Środkowej, Amazonii i Azji Południowo-Wschodniej, pozbawiając ludność tubylczą istotnych możliwości rozwoju zrównoważonego.

⁽⁶⁾ Międzynarodowa Unia Ochrony Przyrody i Jej Zasobów (IUCN) w 2011 r. ogłosiła wyginięcie zachodniego nosorożca czarnego na skutek kłusownictwa.

⁽⁷⁾ Szacuje się, że wartość nielegalnych połowów osiąga 19 % odnotowanej wartości połowów.

2.4. Nielegalny handel fauną i florą jest ściśle powiązany z inną nielegalną działalnością międzynarodowych organizacji przestępczych, w tym z praniem pieniędzy i korupcją, co podkreślono w niedawnym sprawozdaniu Biura Narodów Zjednoczonych ds. Narkotyków i Przemocności (UNODC) ⁽⁸⁾.

2.5. Nielegalny handel dziką fauną i florą stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa. Napędza konflikty i zagraża bezpieczeństwu regionalnemu i krajowemu, stanowiąc źródło finansowania dla bojówek i sieci terrorystycznych ⁽⁹⁾.

2.6. Nielegalny handel dziką fauną i florą stanowi zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz dla rodzimych gatunków zwierząt i roślin. Unikanie odpowiedniej kontroli fitosanitarnej naraża rodzime gatunki roślin na skażenie nowymi patogenami ⁽¹⁰⁾. Szacuje się, że 75 % nowych chorób zakaźnych jest pochodzenia zwierzęcego i w przeważającej części ma swoje źródło w dzikiej faunie i florze ⁽¹¹⁾.

2.7. Kolejnym ważnym problemem, który nie został wystarczająco uwypuklony, jest kradzież zagrożonych gatunków. W ogrodach zoologicznych EAZA ⁽¹²⁾ od 2000 r. ukradziono 739 zwierząt 44 różnych gatunków. Wielu z nich nigdy nie znaleziono. Popularnym celem są zagrożone wyginięciem niektóre naczelnie i gatunki ptaków. Stwarza to problemy związane z dobrostanem i różnorodnością biologiczną w ramach programów hodowlanych tych rzadkich gatunków.

2.8. Konwencja o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem (CITES) ma kluczowe znaczenie w walce z nielegalnym handlem dziką fauną i florą. W 2013 roku ONZ rozpoczęło mocną kampanię polityczną ⁽¹³⁾ na ten temat, której efektem była pierwsza poświęcona tej sprawie rezolucja przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w lipcu 2015 r. ⁽¹⁴⁾. W rezultacie społeczność międzynarodowa wkroczyła równoległe na drogę do zawiązania ogólnowiatowego sojuszu, który obejmuje kraje pochodzenia, tranzytu i przeznaczenia dzikiej fauny i flory, co doprowadziło do podpisania deklaracji londyńskiej ⁽¹⁵⁾ w lutym 2014 r.

2.9. Unia, jako jeden z głównych odbiorców nielegalnych produktów z dzikiej fauny i flory, a także kluczowy węzeł szlaków handlowych wywodzących się z Afryki, Ameryki Łacińskiej i Azji, ma do odegrania kluczową rolę. W 2014 r. Parlament Europejski wezwał Komisję do opracowania planu działania UE w celu rozwiązania problemu nielegalnego handlu dziką fauną i florą ⁽¹⁶⁾. Komunikat Komisji w sprawie podejścia UE do nielegalnego handlu dziką fauną i florą ⁽¹⁷⁾ spotkał się z silnym poparciem EKES-u wyrażonym w jednej z opinii ⁽¹⁸⁾.

2.10. Nielegalny handel dziką fauną i florą bezpośrednio lub pośrednio wpływa na sektory gospodarcze – zarówno przedsiębiorstwa zajmujące się legalnym i zrównoważonym handlem w tej dziedzinie (np. branża dóbr luksusowych, zwierząt domowych i tradycyjnej medycyny chińskiej), jak i firmy zaangażowane w te działania pośrednio (np. przedsiębiorstwa transportowe, kurierzy i firmy prowadzące handel elektroniczny). Mając to na uwadze, wiele przedsiębiorstw wprowadziło szereg inicjatyw przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą, takich jak systemy certyfikacji czy zasady społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw na poziomie indywidualnym bądź wielostronnym ⁽¹⁹⁾.

⁽⁸⁾ UNODC, „World Wildlife Crime Report: Trafficking in protected species”, 2016 r.

⁽⁹⁾ Komunikat Komisji w sprawie planu działania na rzecz skuteczniejszego zwalczania finansowania terroryzmu, COM(2016) 50 final.

⁽¹⁰⁾ Dz.U. C 424 z 26.11.2014, s. 52.

⁽¹¹⁾ Sprawozdanie WWF – http://awsassets.panda.org/downloads/wwffightingillicitwildlifetrafficking_lr.pdf.

⁽¹²⁾ Europejskie Stowarzyszenie Ogrodów Zoologicznych i Akwariów (EAZA) to wiodąca organizacja w tej dziedzinie, do której należy 377 instytucji w 43 krajach w Europie i na Bliskim Wschodzie.

⁽¹³⁾ W rezolucji przyjętej w 2013 r. przez Komisję ds. Zapobiegania Przemocności i Wymiaru Sprawiedliwości ONZ oraz zatwierdzonej przez Radę Gospodarczo-Społeczną ONZ określono nielegalny handel dziką fauną i florą jako „poważną przestępczość zorganizowaną” inspirowaną przez te same rodzaje zorganizowanych grup przestępczych na świecie, które są odpowiedzialne za handel ludźmi, narkotykami i bronią.

⁽¹⁴⁾ Rezolucja ONZ 69/314, „Tackling illicit trafficking in wildlife” [Walka z nielegalnym handlem dziką fauną i florą], 30 lipca 2015 r.

⁽¹⁵⁾ Deklaracja londyńska została podpisana przez szefów państw, ministrów i przedstawicieli 46 krajów na konferencji poświęconej nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą w 2014 r. W deklaracji wyznaczono nowe standardy walki z nielegalnym handlem dziką fauną i florą, do których należała zmiana obowiązujących przepisów mająca na celu zaliczenie kłusownictwa i nielegalnego handlu dziką fauną do poważnych przestępstw, zakazanie wykorzystywania gatunków zagrożonych wyginięciem, wzmocnienie współpracy transgranicznej i koordynacja sieci zwalczania nielegalnego handlu dziką fauną i florą.

⁽¹⁶⁾ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie przestępczości przeciwko dzikiej przyrodzie (2013/2747 (RSP)).

⁽¹⁷⁾ Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego w sprawie podejścia UE do nielegalnego handlu dziką fauną i florą, COM (2014) 64 final.

⁽¹⁸⁾ Zob. przypis 10.

⁽¹⁹⁾ Ricardo Energy & Environment „Strengthening cooperation with business sectors against illegal trade in wildlife” [Wzmocnienie współpracy z sektorem przedsiębiorstw w dziedzinie zwalczania nielegalnego handlu dziką fauną i florą]. Sprawozdanie dla DG ds. Środowiska, 2015.

3. Streszczenie wniosku Komisji

3.1. Plan działania ma na celu poprawę współpracy między wszystkimi zainteresowanymi podmiotami, bardziej efektywne wykorzystanie istniejących narzędzi i strategii politycznych oraz wzmocnienie synergii między nimi. Wyniki osiągnięte w ramach planu działania zostaną ocenione w 2020 r.

3.2. Środki oparto na trzech priorytetach:

- zapobieganie nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą,
- wdrażanie i egzekwowanie obowiązujących przepisów,
- wzmocnienie globalnego partnerstwa między krajami pochodzenia, tranzytu i przeznaczenia.

3.3. W celu zwalczania przyczyn nielegalnego handlu dziką fauną i florą UE skoncentruje się na czterech obszarach:

- ograniczenie popytu,
- zaangażowanie społeczności wiejskich w ochronę dzikiej fauny i flory,
- zwiększenie zaangażowania przedsiębiorstw,
- zwalczanie korupcji.

4. Uwagi ogólne

4.1. EKES z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji i uznaje plan działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą za ważne narzędzie walki z tym potężnym i niebezpiecznym zjawiskiem. Zawarcie w towarzyszącym komunikatowi dokumencie roboczym służb Komisji analizy niedociągnięć obecnych struktur, jeśli chodzi o ograniczenie wzrostu nielegalnego handlu dziką fauną i florą, powinno być przydatne dla wszelkich przyszłych dodatkowych ocen i działań⁽²⁰⁾.

4.2. Komitet wyraża także zadowolenie, że uwzględniono szereg kluczowych wniosków określonych w jego poprzedniej opinii w sprawie nielegalnego handlu dziką fauną i florą⁽²¹⁾.

4.3. Zdaniem Komitetu całościowe podejście stanowi fundament planu działania UE z uwagi na złożone, wielowymiarowe aspekty nielegalnego handlu dziką fauną i florą oraz jego bezpośredni i pośredni wpływ.

4.4. EKES zgadza się, że podstawą strategii będzie przestrzeganie, umocnienie oraz skoordynowanie już istniejących umów międzynarodowych (zwłaszcza CITES), ustaw, rozporządzeń, polityk i instrumentów wykonawczych, w formie ściślejszej integracji wszystkich zainteresowanych sektorów – ochrony środowiska, kontroli prowadzonej przez organy celne, systemu sądowego, interesów przedsiębiorstw, walki z przestępczością zorganizowaną itp. – a także skuteczniejszej współpracy między władzami w krajach pochodzenia, tranzytu i rynku końcowego dzikiej fauny i flory.

4.5. Komitet jest zdania, że UE nie będzie w stanie skutecznie walczyć ze zorganizowaną przestępczością przeciwko dzikiej faunie i florz, jeśli nie zostaną osiągnięte określone cele (o których mowa w załączniku do wniosku):

- Wszystkie państwa członkowskie muszą niezwłocznie zacząć przestrzegać istniejących przepisów UE w zakresie dzikiej fauny i flory.

⁽²⁰⁾ Dokument roboczy służb Komisji „Analysis and Evidence in support of the EU Action Plan against Wildlife Trafficking” [Analiza i dowody w związku z planem działania UE przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą], SWD(2016) 38 final.

⁽²¹⁾ Zob. przypis 10.

- Należy usprawnić wspólny mechanizm współpracy, koordynacji, komunikacji i przepływu danych między właściwymi organami ścigania w państwach członkowskich, a także wdrożyć konkretną strategię w sprawie działań i dochodzeń transgranicznych, w tym opracować wspólny rejestr przemytników.
- Trzeba utworzyć odpowiedni system jednolitego i regularnego szkolenia oraz podnoszenia świadomości dla wszystkich części systemu egzekwowania prawa i sądownictwa zaangażowanych w walkę z nielegalnym handlem dziką fauną i florą, w tym ekspertów w dziedzinie przestępczości zorganizowanej, cyberprzestępczości i powiązanych nielegalnych przepływów finansowych.
- Państwa członkowskie muszą dostosować swoje przepisy do międzynarodowych umów, dopilnować, by nielegalny handel dziką fauną i florą był traktowany jak poważne przestępstwo podlegające karze pozbawienia wolności w wymiarze co najmniej czterech lat oraz zaliczyć go do przestępstw objętych przez środki dotyczące zwalczania prania pieniędzy i korupcji.

4.6. Wniosek o zawiązanie ogólnoswiatowego sojuszu przeciwko nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą w celu nawiązania usystematyzowanego dialogu i współpracy z krajami pochodzenia, tranzytu i przeznaczenia, w tym rządami krajowymi, lokalnymi społecznościami, społeczeństwem obywatelskim oraz sektorem prywatnym, będzie w dużym stopniu wspierał cele planu działania.

4.7. EKES wskazuje na różne działania priorytetowe dla różnych poziomów łańcucha dostaw w nielegalnym handlu dziką fauną i florą.

- W krajach pochodzenia tych produktów trzeba w pierwszym rzędzie zwiększyć świadomość lokalnych społeczeństw oraz stworzyć zrównoważone źródła miejsc pracy i dochodów.
- W odniesieniu do przestępczości zorganizowanej, priorytetem jest zarówno wyegzekwowanie stosowania systemu wspólnych, skutecznych, proporcjonalnych i odstrasających kontroli i sankcji, jak i zapewnienie środków umożliwiających prowadzenie kontroli.
- Jeśli chodzi o stronę popytu, zarówno z perspektywy przedsiębiorstw, jak i konsumentów, priorytetem musi być zwiększanie świadomości, identyfikowalność i etykietowanie. Powinno to dotyczyć konkretnie szczebla europejskiego.
- Wymiar sądowiczy musi przede wszystkim koncentrować się na egzekwowaniu poprzez ukierunkowane szkolenie sędziów, tak aby zapewnić spójność i proporcjonalność orzeczeń.

4.8. Komitet zgadza się, że potrzeba więcej środków finansowych i bardziej ukierunkowanych inicjatyw na rzecz walki z nielegalnym handlem dziką fauną i florą w państwach pochodzenia. Na przykład popiera propozycję Komisji, by walka z nielegalnym handlem dziką fauną i florą stanowiła warunek wstępny wszystkich dwustronnych i wielostronnych porozumień handlowych UE.

4.9. Komitet uważa, że w zwalczaniu nielegalnego handlu dziką fauną i florą i zapobieganiu mu zarówno w krajach pochodzenia, jak i przeznaczenia, zasadnicze znaczenie ma rola społeczeństwa obywatelskiego. Zdaniem Komitetu szczególnie istotne jest czynne i świadome zaangażowanie konsumentów i sektora prywatnego w celu promowania zrównoważonego pozyskiwania produktów pochodzących z dzikiej fauny i flory, podpartego systemem etykietowania i identyfikowalności.

4.10. EKES uważa, że ludność wiejska musi być angażowana w skuteczne ścieżki rozwoju, by mogła odnosić korzyści z ochrony dzikiej fauny i flory (np. ekoturystyka). Przejście na gospodarkę zrównoważoną w państwach trzecich musi zostać zbadane i ocenione przede wszystkim według kryterium jakości życia i możliwości zatrudnienia i musi być zgodne z programem działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030 oraz celami zrównoważonego rozwoju ONZ.

4.11. EKES podkreśla potrzebę zaoferowania ludności państw trzecich zaangażowanej na początkowych etapach łańcucha nielegalnego handlu dziką fauną i florą alternatywnych i zrównoważonych źródeł dochodu i zatrudnienia. Może to przyjąć postać ekoturystyki lub maksymalizowania zwrotów z usług ekosystemowych lokalnych siedlisk oraz dzikiej fauny i flory.

4.12. EKES podkreśla konieczność zaangażowania sektora gospodarczego w celu ułatwienia dwustronnych rozmów oraz przepływu informacji, by zapewnić pozytywną rolę sektora gospodarczego w walce z nielegalnym handlem dziką fauną i florą. Strategia rozwiązywania tych problemów nie może mieć miejsca w próżni, która wyklucza prywatnych przedsiębiorców.

5. Uwagi szczegółowe

5.1. EKES proponuje zorganizowanie ogólouropejskiej kampanii mającej na celu podniesienie świadomości, by zaangażować konsumentów i sektor prywatny w zmniejszenie popytu na nielegalne produkty pochodzące z dzikiej fauny i flory oraz ich podaży. Ze względu na szeroką definicję „nielegalnego handlu dziką fauną i florą” Komitet zaleca skoncentrowanie się na nietypowych roślinach i zwierzętach⁽²²⁾ oraz produktach pochodnych⁽²³⁾.

5.2. EKES ponawia swoją gotowość wspierania inicjatyw, jakie zamierza podjąć UE, i udziału w nich, np. z wykorzystaniem utworzonej przy Komitecie sieci podmiotów gospodarczo-społecznych UE–Afryka. Komitet z zadowoleniem przyjmie wszelkie inicjatywy Komisji w zakresie zorganizowania forum dyskusyjnego na temat wdrożenia planu działania i chętnie skorzysta z możliwości, by przeprowadzić takie wydarzenie.

5.3. Podobnie jak wspomniano w deklaracji londyńskiej, EKES wzywa do wprowadzenia konkretnych środków, tak by sektor prywatny postępował odpowiedzialnie, a system etykietowania i identyfikowalności gwarantował legalność handlu dziką fauną i florą i jego zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju, zarówno z punktu widzenia gospodarki, jak i środowiska naturalnego i społeczności lokalnych. Za punkt odniesienia mogą posłużyć istniejące systemy regulujące handel kawiozem i drewnem tropikalnym⁽²⁴⁾. Dobrym punktem odniesienia dla wspólnego systemu identyfikowalności żywych zwierząt mógłby być system zarządzania informacjami w dziedzinie zoologii (ZIMS) stosowany przez Europejskie Stowarzyszenie Ogrodów Zoologicznych i Akwariów (EAZA).

5.4. Komitet ubolewa, że we wniosku Komisji zabrakło jakichkolwiek odniesień do zagrożenia stwarzanego przez nielegalny handel dziką fauną i florą dla zdrowia publicznego oraz rodzimych gatunków zwierząt i roślin. Kwestia ta jest bardzo istotna i EKES wzywa do uwzględnienia jej w planie działania UE. Komitet podkreśla, że wspomniane wcześniej systemy etykietowania i identyfikowalności, wraz z odpowiednim mechanizmem kontroli weterynaryjnej i fitosanitarnej, mogą przeciwdziałać występowaniu i rozpowszechnianiu się w skali światowej takich chorób. Konieczne jest zacieśnienie współpracy z Europejskim Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób (ECDC).

5.5. Nową formą nielegalnego handlu dziką fauną i florą jest handel elektroniczny. EKES odnotowuje istnienie kilku narzędzi nielegalnego handlu elektronicznego, takich jak nieuczciwie wykorzystywanych stron handlowych i forów mediów społecznościowych bądź wyspecjalizowane platformy on-line w sieci głębokiej, do których dostęp jest ograniczony. Jeśli chodzi o pierwszy przypadek, Komitet podkreśla szereg najlepszych praktyk, które powinna uwzględnić Komisja Europejska, takich jak porozumienie podpisane w czerwcu 2013 r. pomiędzy włoską strażą leśną a dwoma największymi internetowymi portalami ogłoszeniowymi (eBay annunci oraz Subito.it⁽²⁵⁾), przewidujące podawanie większej ilości informacji z korzyścią dla konsumentów, a także możliwość szybkiego wyeliminowania ofert uznanych za podejrzane. Porozumienie umożliwia też kontrolowanie ogłoszeń za pośrednictwem filtrów zezwalających tylko na ogłoszenia zapewniające identyfikowalność obiektów wystawionych na sprzedaż. Jeśli chodzi o głęboką sieć, EKES proponuje stworzenie specjalnej grupy zadaniowej przy wsparciu ekspertów od cyberprzestępczości.

5.6. EKES podkreśla znaczenie 17. Konferencji Stron (COP17) CITES, która odbędzie się we wrześniu–październiku 2016 r. w Republice Południowej Afryki. Unia dysponuje 28 głosami i musi odzwierciedlić wyraźne stanowisko przedstawione w planie działania. Niektóre z propozycji Komisji pomogą w zapobieganiu nielegalnemu handlowi dziką fauną i florą. Należy do nich np. uwzględnienie w wykazie CITES większej liczby gatunków dotkniętych tym procederem. EKES wzywa Komisję do poparcia propozycji zamknięcia rynków krajowych na kość słoniową, co stanowiłoby kluczowy wkład w zapobieganie groźbie wyginięcia słońi afrykańskich.

Bruksela, dnia 14 lipca 2016 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Georges DASSIS

⁽²²⁾ CITES obejmuje trzy załączniki, w których podane są kategorie gatunków w zależności od stopnia wymaganej ochrony, tzn. stopnia zagrożenia przez handel międzynarodowy. W załącznikach zawarto ok. 5 600 gatunków zwierząt i 30 000 gatunków roślin chronionych przed nadmiernym wykorzystaniem w ramach handlu międzynarodowego. Oznacza to, że mniej znane i mniej popularne gatunki, takie jak pangolin – jeden z najbardziej eksploatowanych nielegalnie gatunków – również są zagrożone nielegalnym handlem.

⁽²³⁾ Handel dziką fauną i florą może obejmować żywe zwierzęta i rośliny, ale również produkty pochodne ze względu na ich liczne potencjalne zastosowania (składniki tradycyjnych leków, żywności, paliwa, paszy, materiałów budowlanych, ubrań i ozdób itp.) <http://www.traffic.org/trade/>.

⁽²⁴⁾ W ramach CITES działa uniwersalny system etykietowania mający na celu identyfikację kawioru, którego import jest dozwolony wyłącznie po uzyskaniu odpowiednich zezwoleń od właściwych organów (www.cites.org/common/resource/reg_caviar.pdf). Co się tyczy handlu w sektorze leśnictwa, przepisy wspólnotowe służą zniechęceniu do nielegalnego handlu drewnem tropikalnym, wspierając wprowadzenie krajowych systemów identyfikowalności.

⁽²⁵⁾ „Ebay Annunci” i „Subito.it” zarządzają 90 % włoskich ogłoszeń w ramach handlu elektronicznego <http://www.corpoforestate.it/flex/cm/pages/ServeBLOB.php/L/IT/IDPagina/7388>.